

Nr 96

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring m. m., i vad propositionen avser förslagsanslag till folkpensioner, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 7, punkt B 7) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till folkpensioner m. m. för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 4 475 000 000 kr.

Sedermere har Kungl. Maj:t i propositionen nr 45, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att *dels* antaga vissa vid propositionen fogade lagförslag, *dels* och bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt, innefattande bl. a. att för budgetåret 1965/66 under femte huvudtiteln anvisas till Folkpensioner ett förslagsanslag av 4 480 000 000 kr., ävensom lämnat riksdagen tillfälle att avgiva yttrande över de av föredragande departementschefen angivna grunderna för avveckling av de s. k. socialförsäkringsbolagens verksamhet.

Propositionen har hänvisats till statsutskottet, såvitt avser förslagsanslag till folkpensioner, samt i övrigt till lagutskott och därvid behandlats av andra lagutskottet.

Propositionen innehåller förslag om den lagändring som erfordras för genomförande av standardhöjningen av folkpensioner i enlighet med förslag i statsverkspropositionen. Vid nuvarande antal indextillägg blir fr. o. m. juli 1965 det årliga pensionsbeloppet — bortsett från kommunalt bostadstillägg — för en ensam pensionär 4 000 kr. och för två pensionsberättigade makar tillhopa 6 250 kr.

Indextillägg som utlöses efter juni månad 1965 föreslås höjda till 85 kr. för ensam pensionär och 130 kr. för två pensionsberättigade makar.

Bestämmelserna om samordningen mellan pensioneringen och yrkeskadeförsäkringen uppmjukas så att den föreslagna standardhöjningen skall kunna utgå till ålders- och förtidspensionärer, vilkas pension be-

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 6 saml. Nr 96

stäms med tillämpning av övergångsbestämmelserna till lagen om allmän försäkring. Indextillägg som utlöses efter juni månad 1965 skall också tillkomma dessa pensionärer.

Reglerna om inkomstprövning av folkpensionsförmåner föreslås ändrade så att de s. k. skärpningsfria beloppen fr. o. m. den 1 juli 1965 höjs från 20 000 kr. till 30 000 kr. för ensam pensionär och från 30 000 kr. till 45 000 kr. för makar.

I anslutning till förslag i särskild proposition föreslås nya regler rörande kommunernas bidrag till folkpensioneringen. Enligt förslaget skall kommunerna bestrida kostnaderna för kommunala bostadstillägg medan staten skall svara för övriga folkpensionskostnader. Betalning av kommunernas kostnader för bostadstilläggen skall ske i samband med utbetalningen av förskott på kommunalskatten.

I propositionen föreslås, att riksdagen för budgetåret 1965/66 till folkpensioner beviljar ett förslagsanslag av 4 480 milj. kr.

Ändrade grunder föreslås rörande skyldigheten att erlagga avgift avseende allmän försäkringskassas utgifter för sjukvårdsförmåner. Sådan skyldighet skall föreligga, om till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats för den försäkrade själv eller för make med vilken den försäkrade samtaxerats.

Vidare föreslås förlängning på fem år av den s. k. T-försäkringen.

Propositionen innehåller förslag rörande fonderingen i allmänna sjukförsäkringsfonden.

Förslag framläggs om att överskottsmedel i riksförsäkringsverkets fonder skall få användas för förhöjning av livräntor på grund av frivillig yrkeskadeförsäkring.

Slutligen föreslås att riksdagen, med ändring av tidigare ställningstagande, fattar principiellt beslut om att de s. k. socialförsäkringsbolagen inte skall få meddela yrkesskadeförsäkring efter utgången av år 1967. Riksdagen bereds tillfälle att yttra sig rörande huvudgrunderna för avveckling av bolagens verksamhet.

Med beaktande av de av departementschefen förordade lagändringarna beräknas statens kostnader för folkpensioner för budgetåret 1965/66 enligt vidstående uppställning, vari beloppen anges i milj. kr.

Beräkningarna i uppställningen bygger på antagandet att 16 indextillägg utgår vid budgetårets ingång. Vidare har antagits att ytterligare två indextillägg kommer att utlösas till följd av föreslagen höjning av omsättnings-skatten. Varje efter den 30 juni 1965 utfallande indextillägg med de förordade nya beloppen, 85 kr. för ensam pensionär och 130 kr. för två pensionsberättigade makar, beräknas kosta omkring 90 milj. kr. för helt år.

Statens folkpensionskostnader under nästa budgetår kan således beräknas till avrundat 4 480 milj. kr. Utöver de av staten finansierade folkpensionsförmånerna utgår kommunala bostadstillägg, som enligt de före-

Förmånslag	Statens kostnader 1965/66	Förändring från 1964/65		
		Totalt	Höjda förmånsbelopp, flera pensionärer m. m.	Ändrad finansiering
Ålderspension.....	3 317	+ 371	+ 371	—
Förtidspension.....	660	+ 388	+ 67	+ 321
Hustrutillägg.....	101	+ 59	+ 10	+ 49
Änkepension				
huvudfall.....	197	+ 41	+ 41	—
övergångsfall.....	120	+ 63	+ 4	+ 59
Barnpension.....	43	+ 2	+ 2	—
Barnillägg.....	16	+ 9	+ 1	+ 8
Invaliditetsersättning m. m.....	27	+ 2	+ 2	—
Kommunalt bostadstillägg.....	—	— 79	—	— 79
Summa	4 481	+ 856	+ 498	+ 358

slagna finansieringsreglerna skall helt bekostas av kommunerna. Kostnaderna för bostadstilläggen beräknas under budgetåret uppgå till omkring 420 milj. kr. De totala folkpensionskostnaderna under budgetåret 1965/66 blir därmed i det närmaste 5 miljarder kr. Av kostnadsökningen för staten, 856 milj. kr., hänför sig 358 milj. kr. till den föreslagna ändringen av finansieringsbestämmelserna. De ändrade finansieringsreglerna föreslås gälla för de pensionsförmåner som utbetalas fr. o. m. år 1965. Detta medför att det redan under budgetåret 1964/65 uppkommer en ökad belastning på folkpensionsanslaget med drygt 150 milj. kr.

Beräkningen av anslagsbehovet bygger i huvudsak på riksförsäkringsverkets uppskattning av totalantalet pensionstagare i januari 1966, vilken månad ansetts representativ för hela budgetåret 1965/66.

Departementschefen föreslår, att anslaget uppföres med 4 480 milj. kr. och fr. o. m. nästa budgetår benämnas Folkpensioner.

Beträffande detaljerna i förslaget torde utskottet få hänvisa till propositionen nr 45.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande vid riksdagens början väckta likalydande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 417) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 516), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte i anledning av förslag i motionerna I: 515 och II: 638 angående invaliditetstillägg och invaliditetsersättningar till Bidrag till folkpensioner m. m. för budgetåret 1965/66 under femte huvudtiteln anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 10 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 485 000 000 kr.,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren

av herr *Sundin m. fl.* (I: 425) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 501), i vilka med hänvisning till motiveringen i de likalydande motionerna I: 528 och II: 620 hemställts att riksdagen vid behandling av statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, punkten B. 7, Bidrag till folkpensioner m. m. måtte uppräknat ifrågavarande förslagsanslag med 10 000 000 kr., att disponeras för höjda invaliditetstillägg samt invaliditetsersättningar och vårdbidrag till handikappade barn, i enlighet med motionerna.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 516 och II: 620.

Utskottet. I utlåtande nr 41 den 8 april 1965 har andra lagutskottet tillstyrkt genom propositionen nr 45 framlagda författningsförslag m. m., utom såvitt avser lag angående ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen. Förslagen avser bl. a. en standardhöjning av folkpensionerna fr. o. m. den 1 juli 1965 med 150 kr. för en ensam pensionär och med 230 kr. för två pensionsberättigade makar. Med nuvarande antal indextillägg skulle ålderspensionen därefter bli för ensam pensionär 4 000 kr. och för två pensionsberättigade makar tillsammans 6 250 kr. Motsvarande höjningar inträder beträffande förtidspension och änkepension. Vidare skulle bl. a. de indextillägg, som utlöses efter juni månad 1965 höjas från 75 kr. för ensam pensionär och 120 kr. för två pensionsberättigade makar till respektive 85 och 130 kr.

Därefter har andra lagutskottet i utlåtande nr 44 tillstyrkt i propositionerna nr 43 och 45 framlagda förslag, i vad avser finansieringen av folkpensioneringen. Sistnämnda förslag innebär, att staten skall övertaga kommunernas kostnader för de statligt reglerade folkpensionsförmånerna samt kommunerna helt svara för de kommunala bostadstilläggen.

Departementschefen har beräknat statens pensionskostnader under nästa budgetår till 4 481 milj. kr., vilket innebär en kostnadsökning med 856 milj. kr. Därav beräknas 498 milj. kr. hänföra sig till höjda förmånsbelopp, flera pensionärer m. m. samt 358 milj. kr. till ändrade finansieringsbestämmelser. I propositionen föreslås, att anslaget uppföres med avrundat 4 480 milj. kr.

Utskottet kan i huvudsak godtaga den av departementschefen gjorda anslagsberäkningen. Det i kungörelsen den 23 april 1965 (nr 91) om basbelopp och pensionspristal för juni 1965 fastställda pensionspristålet innebär emellertid, att ett nytt indextillägg utlöses fr. o. m. juni 1965, vilket medför en ökning av medelsbehovet för nästa budgetår med ca 80 milj. kr. Förevarande anslag bör därför höjas med nämnda belopp, utöver vad departementschefen föreslagit, till 4 560 milj. kr. Utskottet har intet att erinra mot att anslaget fr. o. m. budgetåret 1965/66 benämnes Folkpensioner.

I motionerna I: 425 och II: 501 har — med hänvisning till förslag i mo-

tionerna I: 528 och II: 620 avseende invaliditetstillägg, invaliditetsersättningar och vårdbidrag för vård i enskilda hem av svårt handikappade barn — hemställt om uppräknig av förevarande anslag med 10 milj. kr. Yrkanden av samma innebörd har framförts i motionerna I: 417 och II: 516 i anledning av förslag i ämnet i motionerna I: 515 och II: 638. Då andra lagutskottet i utlåtande nr 32 icke biträtt ifrågavarande motionsyrkanden i motionerna I: 528 och II: 620 samt I: 515 och II: 638, avstyrker utskottet den i motionerna I: 425 och II: 501 samt I: 417 och II: 516 yrkade höjningen av förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 425 och II: 501 samt I: 417 och II: 516, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, till *Folkpensioner* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 560 000 000 kr.

Stockholm den 11 maj 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Fritz Persson, Axel Andersson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Bengtson, Bertil Petersson, Källqvist, Nils-Eric Gustafsson och Strandberg; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Ståhl, Almgren, Mellqvist, fröken Elmén, herrar Johansson i Norrköping, Cassel, Gustafsson i Uddevalla, Nelander, fru Holmberg, herrar Mattsson, Berg och Nilsson i Tvärålund.